

IZVĒLIES LATVIJU SAVĀ ŠĶĪVĪ

Agnese Arne-Štencele, mājražotāju kooperatīva "Provinces Produkti" vadītāja

KATRS PIRKUMS IR BALSOJUMS - IZVĒLIES LATVIJU UZ SAVA ŠĶĪVJA

Mājražošana ir ieguvums sabiedrībai kopumā – mājražotāji pārsvarā ir mazās lauku saimniecības, kas uztur savu ģimeni, sakopj savas lauku viensētas, rada sev darbavietas. Mājražotāji nodrošina sev dzīvotspēju, nedodas prom uz ārzemēm vai uz lielpilsētu, bet paliek laukos. Tieši tādēļ uz mājražošanu jāskatās plašākā kontekstā, jo skaidrs ir viens, mājražotāji nekad nebūs tie, kas dod milzīgi lielu ieguvumu ekonomikai, bet tie dod ekonomisko pienesumu ne tikai finanšu izteiksmē, bet arī dzīves vides un citos aspektos.

KĀDĒĻ MĀJRAŽOTĀJU PRODUKCIJA IR DĀRGĀKA?

Latvijas mazo ražotāju preces bieži tiek uzskatītas par "dārgām". Taču ir jāsaprot, kā veidojas pašizmaksa mazajam ražotājam, un kā tā atšķiras no rūpnieciskas ražošanas izmaksām. Cilvēki nereti jautā, kādēļ vietējā produkcija maksā vairāk – piemēram, kāpēc Igaunijas piens ir par pāris centiem lētāks. Atšķirība starp mazo saimniecību un lielražošanu ir būtiska. Polijā, piemēram, zemes audzē lielās saimniecībās ar modernu tehniku. Latvijā, savukārt, ogas tiek vāktas ar rokām, kā tas notiek manas mammas piemājas saimniecībā "Vijāni". Līdz ar to izmaksas ir citas. Mazā saimniecība un lielražošana – tās ir divas atšķirīgas pasaules.

VIETĒJO PRODUKTU PIEEJAMĪBA

Mazajiem ražotājiem nonākt lielveikalu plauktos ir ļoti sarežģīti. Tur valda noteikumi par cenām un piegāžu apjomiem, kas bieži nav izpildāmi. Tāpēc vietējie produkti biežāk sastopami tirgos, kooperatīvu veikalos un tiešās piegādēs. Runājot par vietējiem produktiem, jārunā arī par

"Zaļo karotīti" – Latvijas pārtikas kvalitātes zīmi. Diemžēl tā nestrādā ar pilnu jaudu. Atšķirībā no Igaunijas "Eesti Toode", kas kļuvusi par nacionālās lepnuma simbolu, "Zaļā karotīte" Latvijā vēl nav pietiekami atpazīstama. Tomēr tai ir savi plusi, piemēram, ES projektos "Zaļās karotītes" īpašniekiem ir papildus punkti, saimnieki saņem valsts atbalstu par dalību pārtikas kvalitātes shēmās. Atbalsts paredzēts kā papildu segums pie izmaksām, kas rodas dalībai shēmā. Ja uzņēmēji ik dienas nenogurstoši reklamē savus produktus, tad jautājums, kāpēc to nedara "Zaļās karotītes" izveidotāji un uzturētāji? Tieši mārketinga pasākumi būtu galvenā prioritāte, lai "Zaļā karotīte" būtu atpazīstama. Latvijā "Zaļo karotīti" lielākoties pazīst cilvēki, kas interesējas par vietējo pārtiku. Lielveikali to reti izceļ, un daudzi pircēji pat nezina, ko tā nozīmē. Igaunijā ir gluži pretēji – "Eesti Toode" sadaļas veikalos ir skaidri marķētas, notiek regulāras sabiedriskās kampaņas un skolu projekti, kas uzsver: "Pērkot Igaunijas preci, tu atbalsti Igauniju".

VIETĒJĀS PĀRTIKAS PRIEKŠROCĪBAS

Latvijas pārtikai ir liels trumpis – izsekojamība un godīgums. Latvija ir neliela, un gandrīz katrs ražotājs ir zināms. Negodprātīga rīcība ātri kļūst redzama, un atgūt uzticamību ir grūti, un jebkurā gadījumā mazie ražotāji strādā ar sirdi un dvēseli.

Vēl viens būtisks aspekts – garša un sajūta. Es pati mūsu kooperatīvā "Provinces Produkti" vienmēr pagaršoju katru produktu, lai zinātu, ko piedāvājam klientiem. Tāpat kā ar cilvēkiem – arī ar pārtiku jūt, kas uzrunā un kas ne. Kad produkts ir radīts ar mīlestību, rūpību un cieņu pret dabu, tas jūtams jau pirmajā mirklī – gan aromātā, gan garšā, gan pašā iepakojumā. Kvalitatīvi un ar sirdi ražoti produkti vienmēr nes līdzīgu stāstu – par saimnieku, kurš tos audzējis vai gatavojis, par vidi, kurā tie radušies, un par vērtībām, ko šis cilvēks ielicis darbā. Tāpēc es vienmēr saku – pārtika ir dzīve. Tā atspoguļo cilvēku, kas to radījis. Un, ja produkts tapis ar siltumu un patiesu prieku, to nevar nepamanīt.

Latvijas Radio 1 raidījums "Kā labāk dzīvot" mani un biškopi Jāni Vainovski uzaicināja uz sarunu par tēmu, kāpēc izvēlēties vietējos produktus. Klausītāju atsaucība bija liela, un jautājumi apliecināja, ka šī tēma ir svarīga ne tikai mums, bet arī sabiedrībai. "Latvijas pircējs ir paviršs attiecībā pret Latviju," intervijā teica Jānis Vainovskis. Un viņam ir taisnība. Katrs eiro, ko tērējam par ārvalstu precēm, stiprina citas valstis, nevis mūsu pašu ekonomiku. Izvēloties Latvijas produktus, mēs atstājam nodokļus Latvijā; veidojam darba vietas tepat, mūsu pilsētās un laukos; samazinām ārzemju piegādes ķēdes un vides nospiedumu, kā arī stiprinām pārtikas drošību. Mans aicinājums ir sākt ar mazumiņu – ja katrs no mums ik dienu nopirktu kaut vienu Latvijas preci vairāk, tas jau būtu nozīmīgs pienesums mūsu tautsaimniecībai.